

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU39

Ökad insyn i politiska processer

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut och en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål. Vidare ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om insyn i finansiering av partier (insynslagen).

Ändringarna i insynslagen innebär att ett förbud införs för partier och andra som omfattas av lagen att ta emot anonyma och utländska bidrag oavsett belopp, att partiernas redovisningsskyldighet utökas och att granskningen av att regelverket efterlevs skärps. Den nya lagen om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut innebär att s.k. påverkansaktörer (lobbyister) ska registrera sig hos Kammarkollegiet och redovisa uppgifter om sin kommunikation med vissa politiska beslutsfattare. Kammarkollegiet ska vara tillsynsmyndighet och ska bl.a. få besluta om de förelägganden som behövs för tillsynen. Den nya lagen om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål innebär att en enskild medlem i en organisation på arbetsmarknaden som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål ska ha rätt att avge en förklaring om att dennes medlemsavgift inte får användas för sådana bidrag. Förklaringar ska vara bindande för organisationen som också ska informera sina medlemmar om rätten att avge en förklaring.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns en reservation (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:258 Ökad insyn i politiska processer.

Två yrkanden i följd motioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Ökad insyn i politiska processer	5
Utskottets ställningstagande.....	19
Reservation	21
Ökad insyn i politiska processer (S, V, C, MP).....	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	23
Propositionen	23
Följdmotionerna	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ökad insyn i politiska processer

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut,
2. lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål,
3. lag om ändring i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier, med den ändringen att 32 § ska bestå av ett enda stycke.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:258 punkterna 1–3 och avslår motionerna

2025/26:4151 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2025/26:4184 av Malin Björk m.fl. (C).

Reservation (S, V, C, MP)

Stockholm den 9 juni 2026

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Muharrem Demirok (C), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Englund (M), Peter Hedberg (S) och Martin Westmont (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:258 Ökad insyn i politiska processer och två yrkanden i två följdmotioner. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Under beredningen av ärendet har utskottet noterat att i propositionen redovisas den nuvarande lydelsen av 32 § insynslagen felaktigt genom att vara uppdelad i två stycken.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen lagändringar för att i ännu högre grad än i dag tillgodose allmänhetens intresse av insyn i politiska processer.

Regeringen föreslår bl.a. att ett förbud införs för partier och andra som omfattas av insynslagen att ta emot anonyma och utländska bidrag oavsett belopp, att partiernas redovisningsskyldighet utökas och att granskningen av att regelverket efterlevs skärps.

Vidare föreslår regeringen en ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut. Den innebär att s.k. påverkansaktörer (lobbyister) ska registrera sig hos Kammarkollegiet och redovisa uppgifter om sin kommunikation med vissa politiska beslutsfattare. Kammarkollegiet ska vara tillsynsmyndighet och ska bl.a. få besluta de förelägganden som behövs för tillsynen.

Regeringen föreslår även en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål. Den nya lagen innebär att en enskild medlem i en organisation på arbetsmarknaden som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål ska ha rätt att avge en förklaring om att dennes medlemsavgift inte får användas för sådana bidrag. Förklaringar ska vara bindande för organisationen som också ska informera sina medlemmar om rätten att avge en förklaring.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Utskottets överväganden

Ökad insyn i politiska processer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut, lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål och ändringar i lagen om insyn i finansiering av partier, med en mindre redaktionell ändring.

Riksdagen avslår motionerna om att avslå förslaget till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

Jämför reservationen (S, V, C, MP).

Propositionen

Bakgrund och gällande rätt

Sedan 2014 finns det lagstiftning om insyn i partiers finansiering. Frågorna om insyn i kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister respektive insyn och frivillighet för medlem vid bidrag till partier från organisationer på arbetsmarknaden har tidigare varit föremål för utredning som inte resulterat i någon lagstiftning.

Den nu gällande lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier (insynslagen) trädde i kraft den 1 april 2018. Den ersatte lagen (2014:105) om insyn i finansiering av partier.

I insynslagen finns bestämmelser om skyldighet för partier, ledamöter och ersättare att årligen till Kammarkollegiet redovisa hur de har finansierat sin verksamhet (intäktsredovisning) och om förbud mot att ta emot anonyma bidrag som överstiger en viss beloppsgräns. Partier och sidoorganisationer till partier är skyldiga att i särskild ordning redovisa hur de har använt mottaget offentligt stöd för sin verksamhet.

Syftet med lagen är att trygga allmänhetens insyn i hur partier, ledamöter i beslutande politiska församlingar och ersättare för sådana ledamöter finansierar sin verksamhet.

Allmänna bestämmelser om bokföring, redovisning och revision omfattar härutöver partier som är ideella föreningar och verksamhet som partier bedriver i form av t.ex. bolag och stiftelser.

I Sverige finns inget förbud för politiska partier att ta emot bidrag från utlandet. Det är dock enligt 19 kap. 12 § brottsbalken ett brott – tagande av utländskt understöd – att av en främmande makt eller motsvarande ta emot pengar eller annan egendom för att genom utgivande eller spridande av skrifter eller på annat sätt påverka den allmänna meningen i en fråga som gäller någon

av grunderna för Sveriges statsskick eller i någon angelägenhet som har betydelse för Sveriges säkerhet och som det ankommer på riksdagen eller regeringen att besluta om.

I Sverige finns det ingen reglering om insyn i vilka kontakter som politiska beslutsfattare har med lobbyister. Det finns inte heller några krav på arbetsmarknadsorganisationer att redovisa offentligt eller för sina medlemmar vilka eventuella bidrag som de har lämnat till politiska partier. Det finns inte heller några krav på samtycke från enskilda medlemmar när organisationer på arbetsmarknaden lämnar bidrag till partier eller valkandidater.

Ändringar i insynslagen

Det ska vara förbjudet att ta emot anonyma bidrag oavsett belopp

Regeringen föreslår att beloppsgränsen i insynslagen för förbudet mot att ta emot anonyma bidrag för partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater tas bort.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att allmänheten har ett berättigat intresse av att få information om vilka finansiella intressen som har kopplingar till partier och kandidater. En annan viktig utgångspunkt är att förbudet mot anonyma bidrag i möjligaste mån ska utformas så att det inte går att kringgå. Vidare anför regeringen att om beloppsgränsen för anonyma bidrag slopas kommer möjligheterna att kringgå förbudet att minska.

Det ska inte vara tillåtet för partier och kandidater att ta emot utländska bidrag

Regeringen föreslår att det införs ett förbud för partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier att ta emot utländska bidrag. Förbudet ska inte omfatta mindre bidrag som är avsedda att täcka utgifter i samband med internationellt partipolitiskt samarbete och bidrag från Europeiska unionens institutioner. Ett otillåtet bidrag från en utländsk givare ska betalas tillbaka till givaren. Om detta inte är möjligt, ska det betalas in till Kammarkollegiet.

Ett utländskt bidrag ska avse bidrag från en fysisk person som inte är svensk medborgare eller folkbokförd i Sverige eller från en juridisk person som inte är svensk.

Regeringen anför i propositionen att utländsk påverkan på nationella beslutsprocesser har uppmärksammats tidigare, inte minst av instanser med fokus på demokrati, fria och rättvisa val och mänskliga rättigheter. En mycket stor andel av världens länder har också något slag av reglering om förbud eller begränsningar för partier att ta emot utländska bidrag. Regeringen anser att det framstår som principiellt viktigt att införa bestämmelser som gör bidrag från utländska källor otillåtna. Politiska partier och politiska rörelser ska vara självständiga i förhållande till utländska aktörer. Påverkan genom bidrag till svenska partier skulle på sikt kunna, om inte undergräva, så åtminstone utsätta den parlamentariska demokratin för allvarliga påfrestningar.

Redovisningsskyldigheten ska utökas till att omfatta kostnader, tillgångar och skulder

Regeringen föreslår att redovisningsskyldigheten enligt insynslagen ska utökas till att förutom intäkter även omfatta uppgifter om kostnader, tillgångar och skulder. En redovisning för en ledamot eller en ersättare för en ledamot ska dock inte behöva innehålla uppgifter om tillgångar.

I propositionen anförs att det enligt insynslagen av ett partis intäktsredovisning ska framgå vilka medel som har kommit in till verksamheten och varifrån medlen kommer. När insynslagen tillkom ansåg regeringen att de allmänna reglerna om bokförings- och redovisningsskyldighet alltjämt var tillräckliga för att åstadkomma insyn i partiernas utgifter, tillgångar och skulder (prop. 2017/18:55 s. 105).

Vidare anförs att flera internationella organ har rekommenderat Sverige att utvidga partiernas och kandidaternas redovisningsskyldighet till att även omfatta utgifter, tillgångar och skulder.

Det anförs också att en redovisning av endast intäkter ger en begränsad bild av hur partier och kandidater finansierar sin verksamhet. Den totala summan av intäkter som de har under ett räkenskapsår är inte nödvändigtvis den summa de har att röra sig med i sin politiska verksamhet. Vissa intäkter är förknippade med kostnader, t.ex. kan det vara så med hyresintäkter. I vissa fall avser intäkter återbetalning på grund av tidigare utgifter, t.ex. ersättning från en annan förening på grund av en sambeställning.

Regeringen anför att en redovisning som inkluderar utgifter, tillgångar och skulder skulle ge en mer komplett bild av vilka medel som partier och kandidater använder i sin politiska verksamhet och hur de finansierar denna verksamhet.

För att säkerställa allmänhetens insyn i partiernas, ledamöters och valkandidaternas finansiering samt i vilka intressen som har deltagit och kunnat påverka politiska beslutsprocesser är det viktigt att tillräcklig information om detta görs tillgänglig för allmänheten. Samtidigt är det enligt regeringen viktigt att regelverket inte medför onödig administration och inte uppfattas på ett sätt som gör att politiskt engagemang framstår som mindre lockande. Uppgifterna om kostnader, tillgångar och skulder bör därför ställas upp och specificeras med hänsyn till såväl intresset av insyn och överskådlighet som intresset av att lägga en så liten administrativ börda som möjligt på de redovisningsskyldiga.

Regeringen anser att uppgifter om kostnader, tillgångar och skulder bör redovisas på samma sätt och i samma formulär, dvs. samma elektroniska verktyg, som intäkter. För Kammarkollegiet är detta minst betungande och det ger bäst förutsättningar för att snabbt göra uppgifterna tillgängliga för allmänheten. För att minimera den administrativa bördan för de redovisningsskyldiga bör redovisningsskyldigheten utformas på ett liknande sätt som den uppställning som partiföreningarna ändå gör i sina bokslut.

Regeringen föreslår också att en redovisning för en ideell förening inom ett parti eller ett partis sidoorganisation ska innehålla uppgifter om storleken av finansiella intäkter. I propositionen anförs att intäkter bl.a. kan utgå från

föreningens finansiella tillgångar. Sådana intäkter kan ha en relativt stor betydelse för partiets ekonomi. Enligt propositionen är det viktigt att synliggöra sådana intäkter för förståelsen av hur partier finansierar sin verksamhet. Eftersom finansiella poster ska finnas med i resultaträkningen i föreningarnas årsredovisning eller årsbokslut, finns uppgifterna som regel lätt tillgängliga för partierna. Ett införande av en sådan redovisningskategori i insynslagen skulle således inte innebära att partierna åläggs någon större administrativ börda.

Det ska förtydligas att vissa bidrag inte behöver redovisas

Regeringen föreslår att det förtydligas att ett bidrag i form av en tjänst, som har lämnats någon utan dess uttryckliga eller underförstådda samtycke, inte behöver redovisas.

I propositionen anförs att även varor och tjänster är bidrag, om de tas emot helt eller delvis utan någon motprestation. Det händer att bidrag i form av tjänster ges utan att mottagaren tillfrågas eller har möjlighet att motsätta sig tjänsten. I sådana situationer kan det ibland vara omöjligt eller innebära långtgående arbetsinsatser i form av efterforskningar för att ett parti eller en ledamot ska kunna redovisa bidraget.

Det ska förtydligas vem som ska anses vara bidragsgivare

Regeringen föreslår att det ska införas en definition i insynslagen om att en bidragsgivare ska vara den som har lämnat ett bidrag i syfte att det ska komma ett parti eller sidoorganisation till ett parti, en ledamot, en ersättare för ledamot eller en valkandidat tillhanda, eller med vetskap om att så kommer att ske, oavsett om bidraget har förmedlats av annan. Ett bidrag som har förmedlats av annan än givaren ska anses lämnat när det har kommit den ideella föreningen, ledamoten, ersättaren för ledamot eller valkandidaten till handa.

I propositionen anförs att en av regeringens utgångspunkter är att regelverket ska ge god insyn och vara verkningfullt. Det bör säkerställa allmänhetens insyn i vilka finansiella intressen som har kopplingar till partier, ledamöter och valkandidater. Reglerna bör i möjligaste mån utformas så att de inte går att kringgå och det bör finnas möjlighet att ingripa mot den som inte lever upp till reglerna. Samtidigt bör systemet inte vara onödigt krångligt eller betungande.

Att registrera den som endast har förmedlat ett bidrag som bidragsgivare kan inte anses vara i enlighet med insynslagets intentioner. Regeringen anser att det bör vara den egentliga givaren och inte den som endast förmedlar vidare ett bidrag som ska registreras som bidragsgivare, om mottagaren känner till vem som är den egentliga givaren.

Redovisningsskyldiga ska ha ansvar för att förhindra kringgående och utökat krav på granskning av redovisningen

Regeringen föreslår att en ideell förening inom ett parti eller ett partis sidoorganisation eller en ledamot, en ersättare för ledamot eller en valkandidat ska vara skyldig att utreda bidragsgivarens identitet, vilket slags bidrag som

har lämnats, bidragets storlek och under vilket räkenskaps- eller kalenderår som bidraget lämnades. Skyldigheten gäller om det finns anledning att misstänka att

- en bidragsgivare har lämnat bidrag under det räkenskapsår eller kalenderår som intäktsredovisningen avser som sammanlagt överstiger 0,5 prisbasbelopp, genom att delta i insamling av kontanter eller att lämna flera bidrag som inte överstiger 0,005 prisbasbelopp eller på annat sätt eller
- de uppgifter som föreningen, ledamoten, ersättaren för ledamot eller valkandidaten har om en bidragsgivares identitet inte är korrekta eller inte är tillräckliga.

Skyldigheten ska också gälla när bidrag har lämnats till bolag eller annan verksamhet, som partiet har ett bestämmande inflytande över eller stiftelse som är knuten till partiet.

Om en utredning inte genomförs eller om det inte med tillräcklig säkerhet går att ta reda på angivna uppgifter, ska bidraget anses vara ett anonymt bidrag.

Regeringen föreslår också att ideella föreningar inom partier och sidoorganisationer till partier som, enligt stadgarna eller lag, inte är skyldiga att anlita en revisor ska vara skyldiga att utse en särskild granskare att granska deras redovisning.

Tillsyn och sanktioner

Regeringen föreslår att en avgift ska tas ut av en redovisningsskyldig som har utelämnat en kostnad, tillgång eller skuld i redovisningen. Avgiften ska motsvara den felaktiga eller icke redovisade kostnaden, tillgången eller skulden, dock högst 100 000 kronor. En avgift ska också tas ut av en ideell förening eller fysisk person som tagit emot ett anonymt eller utländskt bidrag i strid med förbudet. Avgiften ska tas ut med ett belopp som är dubbelt så stort som det anonyma eller utländska bidraget.

Regeringen bedömer att Kammarkollegiet bör fortsätta vara tillsynsmyndighet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna i insynslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2027. Förslagen som rör en redovisnings innehåll samt granskning och yttrande av revisor eller särskild granskare ska tillämpas för första gången på redovisningar som avser kalenderåret 2028 eller det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av juni 2027.

Insyn i kontakter mellan politiska beslutsfattare och påverkansaktörer

En ny lag om insyn i kommunikation införs

Regeringen föreslår att det införs en ny lag som möjliggör insyn i kommunikation med politiska beslutsfattare.

I propositionen anförs att en enkätundersökning som 2023 års insynskommitté (kommittén) lät genomföra visade att politiska beslutsfattare och deras medarbetare har täta kontakter med aktörer som vill påverka politiska beslut. En reglering med krav på transparens för lobbyisters kontakter med politiska beslutsfattare skulle enligt regeringen komplettera det befintliga regelverket som syftar till att motverka ekonomisk skada för staten, otillbörlig fördel för någon enskild eller att allmänhetens förtroende för staten skadas. Sådana regler bör enligt regeringen utformas så att de förhindrar korrupktion i den vidare meningen, dvs. olika former av otillbörlig påverkan och intressekonflikter.

Vidare anförs i propositionen att offentlighetsprincipen ger möjlighet till insyn i riksdagens, regeringens och andra beslutande församlingars arbete. Principen anses utgöra en garanti för såväl rättssäkerheten som effektiviteten i förvaltningen och folkstyret. Den är ägnad att främja allmänhetens förtroende för myndigheterna och ger redan i dag goda möjligheter för allmänheten till insyn i offentlig verksamhet i Sverige. En viktig fråga är därmed enligt regeringen i vilken utsträckning offentlighetsprincipen säkerställer insyn i lobbyisters kontakter med politiska beslutsfattare.

Enligt regeringens bedömning kan det vara svårt för allmänheten att få insyn i politisk påverkanskommunikation genom att ta del av allmänna handlingar eftersom det många gånger inte är känt att kontakter med påverkansaktörer har förekommit. Allmänheten kan ha en otillräcklig bild av de kontakter som sker. Det kan dessutom vara en resurskrävande uppgift att exempelvis löpande begära ut e-postloggar, som gallras ofta, och jämföra dessa mot e-post som lämnas ut. En annan omständighet som begränsar möjligheterna till insyn i kontakter med politiska beslutsfattare är att dessa i regel även är representanter för sitt parti. Sådana handlingar som de tar emot i egenskap av partiföreträdare blir inte allmänna. Det kan även finnas andra skäl till att handlingar som rör kontakter med påverkansaktörer inte anses allmänna och därmed inte omfattas av handlingsoffentligheten.

Övervägande skäl talar för att en ny reglering om insyn bör införas. Att inte införa någon reglering på området skulle avvika från Sveriges långa tradition av att verka för transparens och att medborgarna ska ha insyn i hur beslut fattas. Detta gäller inte minst när utvecklingen under de senaste decennierna har gått mot att externa aktörers kontakter med politiska beslutsfattare har ökat och blivit allt viktigare för beslutsfattandet. En ökad transparens bör enligt regeringen sammantaget bidra till att upprätthålla och stärka tilltron till det politiska systemet i dess helhet. Sverige bör därför ansluta sig till den utveckling som internationella organ förordar och allt fler länder följer, genom att införa en reglering med krav på transparens i fråga om kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister.

Insynen ska avse påverkanskommunikation

Regleringen om insyn ska avse påverkanskommunikation. Med påverkanskommunikation ska avses att ha kontakt med en politisk

beslutsfattare eller medarbetare till en politisk beslutsfattare, i syfte att påverka beredning eller beslut i ett ärende, för att främja ett visst intresse eller utfall. Med påverkanskommunikation ska även avses att ge råd eller stöd till någon som har kontakt av nämnt slag.

Aktörer som bedriver påverkanskommunikation ska vara skyldiga att anmäla sig för registrering och redovisa påverkanskommunikationen.

Förslaget innebär att påverkanskommunikation i form av kontakter med statsråd och riksdagsledamöter ska medföra en skyldighet att anmäla sig för registrering och redovisa uppgifter. Även kontakter med politiska och opolitiska tjänstemän i Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen samt med särskilda utredare, ordförande eller annan ledamot i kommitté som har tillkallats av regeringen och har ett utredningsuppdrag samt sekreterare i utredningen eller kommittén ska omfattas av regleringen.

Vilka påverkansaktörer ska omfattas av anmälningsskyldigheten?

En juridisk person eller en enskild näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation ska vara skyldig att anmäla sig för registrering och redovisa uppgifter. En enskild näringsidkare som har annat än omvärldsrelationer och kommunikation som huvudsaklig verksamhet ska undantas från skyldigheten. Anmälningsskyldigheten ska även gälla den som bedriver påverkanskommunikation på uppdrag av annan, om klienten är anmälningsskyldig. Från anmälningsskyldigheten ska dessa aktörer undantas:

- myndighet eller offentligt styrt organ, som inte är ett offentligt företag, som endast bedriver påverkanskommunikation som avser kontakter inom ramen för dess uppdrag enligt författning, regeringsuppdrag eller motsvarande styrning
- annan stat, Europeiska unionen eller mellanstatlig organisation när påverkanskommunikationen bedrivs inom ramen för internationellt samarbete eller sedvanliga diplomatiska relationer
- politiskt parti som har mandat i riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet, eller annars får offentligt partistöd, eller sidoorganisation till ett sådant parti.

Vilka typer av kontakter ska undantas från anmälningsskyldigheten?

En juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation ska undantas från skyldigheten att anmäla sig för registrering om den påverkanskommunikation som bedrivs avser

- sedvanliga kontakter inom ramen för myndighetsärenden
- deltagande i arbetsgrupp, utredning eller liknande, som har tillsatts av regeringen, Regeringskansliet, riksdagens utskott eller riksdagsstyrelsen och där deltagandet dokumenteras med möjlighet för allmänheten att ta del av dokumentationen
- sådan juridisk rådgivning som omfattas av advokats eller advokats biträdes tystnadsplikt enligt lag

- kontakter vars röjande kan utgöra ett hot mot rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet eller enskilds säkerhet till liv eller hälsa.

Vilka uppgifter ska redovisas?

En aktör som är anmälningsskyldig enligt regleringen ska lämna uppgifter om sin verksamhet och sin påverkanskommunikation, inklusive vilka resurser som aktören har använt för kommunikationen. I samband med att aktören anmäler sig för registrering, ska den lämna uppgifter om

- namn, organisationsnummer eller, om sådant inte finns, personnummer
- kontaktuppgifter
- verksamhetsområde och en beskrivning av verksamheten
- datum då aktören började bedriva påverkanskommunikation.

Den anmälningsskyldige aktören ska återkommande lämna en redovisning om påverkanskommunikation som den har bedrivit, inklusive ämnen för kommunikationen.

Redovisningen ska även innehålla uppgifter om de politiska beslutsfattare eller medarbetare som kontakter har skett med, huvudsakliga sätt att hålla kontakt och kontakternas ungefärliga omfattning. Om påverkanskommunikationen har skett för annans räkning, eller har bestått i att ge råd eller stöd till annan som bedriver sådan kommunikation, ska detta anges i redovisningen. Den andra aktörens namn och organisations- eller personnummer ska då anges.

Om den registrerade inte har bedrivit någon påverkanskommunikation under den period som redovisningen gäller, ska detta anges i redovisningen.

Aktören ska vara skyldig att lämna uppgifter om de personer som har deltagit i påverkanskommunikation samt antal årsarbetskrafter och kostnader för dessa. Även kostnader för inköpta tjänster och övriga kostnader i samband med påverkanskommunikationen ska redovisas. Om påverkanskommunikation har skett på uppdrag av annan ska omsättningen för verksamheten anges.

När och hur ska uppgifter lämnas in till Kammarkollegiet?

En anmälan för registrering ska lämnas in till Kammarkollegiet senast 30 dagar efter den dag då den anmälningsskyldige började bedriva påverkanskommunikation.

Om den registrerades situation förändras när det gäller de uppgifter som ska lämnas ska den registrerade utan dröjsmål meddela Kammarkollegiet det.

Om den registrerade inte längre omfattas av kravet att lämna uppgifter får denne anmäla det till Kammarkollegiet. Myndigheten ska då avregistrera den registrerade, efter att denne har lämnat redovisning för innevarande kalenderår.

Den registrerade ska lämna redovisning om sin påverkanskommunikation. Redovisningen ska lämnas in till Kammarkollegiet senast den 1 juni för

perioden januari–april, senast den 1 oktober för perioden maj–augusti och senast den 1 februari för perioden september–december.

Den registrerade ska lämna uppgifter om resurser som denne har använt för påverkanskommunikation endast i den redovisning som lämnas in till Kammarkollegiet senast den 1 februari. De uppgifterna ska avse hela det föregående kalenderåret.

En anmälan eller en redovisning ska ges in elektroniskt till Kammarkollegiet. Myndigheten får i enskilda fall medge undantag från detta.

Anmälan eller redovisningen ska skrivas under av den enskilde näringsidkaren eller av behörig företrädare för den juridiska person som är anmälningsskyldig.

När anmälan eller redovisningen lämnas in elektroniskt ska den undertecknas med en avancerad elektronisk underskrift.

Administration, tillsyn och sanktioner

Kammarkollegiet ska ta emot anmälningar för registrering och redovisningar om påverkanskommunikation och göra uppgifterna i dem tillgängliga för allmänheten på myndighetens webbplats.

Om uppgifter som kommit in eller andra omständigheter ger särskild anledning till det, ska Kammarkollegiet utreda om

- någon som är skyldig att anmäla sig för registrering, anmäla ändring av uppgifter i anmälan för registrering eller lämna redovisning om påverkanskommunikation inte har gjort det i föreskriven tid
- uppgifter i en anmälan om registrering, i en anmälan om ändring av uppgifter eller i en anmälan om att den registrerade inte längre omfattas av skyldigheten att anmäla sig för registrering är bristfälliga eller felaktiga
- uppgifter i en redovisning om påverkanskommunikation är bristfälliga eller felaktiga.

Kammarkollegiet ska få besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som bedriver påverkanskommunikation ska fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Ett beslut om föreläggande ska i regel kunna förenas med vite.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya lagen om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut föreslås träda i kraft den 1 juli 2027. De som bedriver påverkanskommunikation när lagen träder i kraft ska få lämna in anmälan för registrering till Kammarkollegiet inom 60 dagar från dagen för ikraftträdandet och inte behöva ange datum när de började bedriva påverkanskommunikation i anmälan.

Frivillighet för medlemmar vid partibidrag från arbetsmarknadsorganisationer

En ny lag om insyn och frivillighet införs

Regeringen föreslår att det ska införas en ny lag om insyn och frivillighet för enskilda medlemmar när bidrag lämnas av organisationer på arbetsmarknaden till partier, sidoorganisationer till partier, ledamöter, ersättare för ledamöter eller valkandidater. Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa att bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna i en organisation på arbetsmarknaden är frivilliga för den enskilde medlemmen.

I propositionen anförs att det är ett grundläggande inslag i en demokrati att enskilda, antingen var för sig eller tillsammans med andra, försöker påverka opinionen i en viss riktning. Att på olika sätt stödja ett politiskt parti är ett naturligt sätt att delta i sådan opinionsbildning. Allmänheten har dock ett berättigat intresse av insyn i hur partier, ledamöter och ersättare samt valkandidater finansierar sin verksamhet. För att undvika intressekonflikter och för att säkerställa öppenhet i fråga om bidrag är det av största vikt att regleringen om insyn i finansiering av politiska partier är effektiv och ändamålsenlig.

Regeringen framhåller att det i Danmark sedan 1990 finns en lagstiftning som bl.a. innebär en skyldighet för organisationer på arbetsmarknaden att se till att bidrag till politiska partier från medlemsavgifter är frivilliga för den enskilde medlemmen. Lagstiftningen är begränsad till bidrag som utgår som en andel av de individuella medlemsavgifterna.

Vidare anförs i propositionen att det förekommer att organisationer på arbetsmarknaden och andra organisationer vars huvudsyfte inte är att verka partipolitiskt ger ekonomiskt stöd till partier. Det finns i svensk rätt inte några regler som ger enskilda medlemmar möjlighet att med rättslig verkan gentemot en förening förklara vad medlemsavgiften får eller inte får användas till. Sådana frågor avgörs i stället av föreningens stadgar och genom majoritetsbeslut i den ordning som stadgarna och allmänna föreningsrättsliga regler föreskriver. Att införa en reglering om frivillighet skulle innebära en principiell nyhet i svensk rätt.

Det anförs också att en författningsreglering om frivillighet för medlemmar i arbetsmarknadsorganisationer vid bidrag för partipolitiska ändamål måste vara förenlig med fri-och rättighetsskyddet i 2 kap. regeringsformen samt Sveriges internationella åtaganden. En sådan reglering behöver vidare utformas i förenlighet med det dataskyddsrättsliga regelverket. Regeringen anser också att det är angeläget att en reglering om frivillighet utformas så att organisationerna på arbetsmarknaden inte åläggs en betungande administrativ och ekonomisk börda som inte kan motiveras i förhållande till intresset av att införa en sådan reglering.

I propositionen anförs vidare att tidigare utredningar har uppmärksammat att organisationerna på arbetsmarknaden är demokratiskt uppbyggda och att en enskild medlem kan påverka och göra sin röst hörd genom att lämna förslag

till sin lokala organisation eller till förbundets kongress eller genom att ställa upp som ombud vid förbundets kongress. Om tillräckligt många av medlemmarna i en organisation anser att organisationen inte ska lämna bidrag till ett visst parti, kan det leda till att det i behörig ordning fattas beslut om att sådana bidrag inte ska lämnas. Det finns också flera exempel på att fackförbund har upphört att lämna partibidrag (prop. 2017/18:55 s. 108 och SOU 2016:74 s. 380 och 381).

Regeringen anför att det vid bedömningen av om det bör införas en reglering om frivillighet måste läggas vikt vid den enskildes politiska självbestämmanderätt och den särställning som arbetsmarknadens organisationer har i det svenska samhället. I många fall kan det för den enskilde medlemmen framstå som ett mindre fördelaktigt alternativ att stå utanför organisationen. Till exempel anses ett medlemskap i en arbetstagarorganisation ha praktisk och ekonomisk betydelse för en arbetstagarare. Möjligheten till insyn i hur medlemsavgiften används kommer i sådana situationer inte ensamt att lösa den intressekonflikt som kan uppstå för en enskild medlem. Tvärtom kan medlemmen känna sig nödgad att acceptera att en viss del av avgiften ges som bidrag för partipolitiska ändamål trots att denne inte vill att så ska ske. Regeringen anser att detta starkt kan ifrågasättas utifrån den enskildes rätt till politiskt självbestämmande.

Endast penningbidrag som utgår som en andel av medlemsavgiften ska omfattas

Regeringen föreslår att rätten till frivillighet ska gälla i förhållande till bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en del av medlemsavgiften. Med bidrag ska avses en prestation i form av pengar som ges helt eller delvis utan någon motprestation. Ett bidrag ska anses ha partipolitiskt ändamål om det ges till en mottagare som är redovisningsskyldig eller valkandidat enligt insynslagen.

De organisationer som ska omfattas av regleringen

Regleringen om frivillighet ska gälla i en organisation på förbunds nivå som utgör en sådan sammanslutning av arbetstagarare eller arbetsgivare som avses i medbestämmandelagen.

En enskild medlem ska ha rätt att avge en viljeförklaring

En enskild medlem i en arbetsmarknadsorganisation som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål ska ha rätt att när som helst avge en förklaring om att dennes medlemsavgift inte får användas för sådana bidrag. En förklaring ska gälla tills vidare och ska när som helst kunna återkallas.

Förklaringar och återkallelse av förklaringar ska ställas till och behandlas av en revisor som organisationen har utsett.

Organisationens och revisorns skyldigheter ska framgå av lagen

Det ska i lagen föreskrivas att en organisation på arbetsmarknaden som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål ska vara skyldig att ge en auktoriserad

revisor eller ett registrerat revisionsbolag i uppdrag att ta emot och behandla förklaringar och återkallelser. Ett registrerat revisionsbolag som åtar sig ett sådant uppdrag ska utse en auktoriserad revisor verksam i bolaget att vara huvudansvarig.

Organisationen ska vara skyldig att kontinuerligt informera sina medlemmar om rätten att avge en förklaring eller återkallelse. Organisationen ska sätta ned bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna proportionellt i förhållande till antalet medlemmar som har avgett en förklaring.

Om ett meddelande som innehåller en förklaring eller återkallelse har ställts till organisationen ska meddelandet vidarebefordras till revisorn snarast möjligt och, om det är möjligt, utan att mottagaren tar del av uppgifter om avsändarens identitet.

En revisor som har fått i uppdrag att ta emot och behandla förklaringar och återkallelser ska årligen samt på begäran lämna uppgift till organisationen om hur många medlemmar som har avgett en förklaring.

En revisor som ges i uppdrag att ta emot och behandla förklaringar och återkallelser ska få föra ett register över vilka medlemmar som har avgett en förklaring för ändamålet att kunna lämna upplysningar till organisationen om hur många medlemmar som har avgett en förklaring. En medlem som återkallar sin förklaring eller som upphör att vara medlem i organisationen ska snarast möjligt avregistreras. Uppgifter om att en medlem tidigare har varit registrerad ska därefter inte få behandlas.

En revisor ska få behandla personnummer samt personuppgifter som avslöjar politiska åsikter eller medlemskap i fackförening om det är nödvändigt för att revisorn ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt regleringen om frivillighet eller om det är nödvändigt med anledning av att en annan revisor ska överta uppdraget eller att uppdraget upphör på annan grund.

Revisorn ska vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som behövs med anledning av uppdraget.

Tystnadsplikt

Tystnadsplikt ska gälla för den som vid hantering enligt regleringen om frivillighet tar del av uppgifter som kan avslöja identiteten på den som är medlem i en arbetstagarorganisation eller som har avgett en förklaring eller återkallelse. Den som röjer eller olovligen utnyttjar sådana uppgifter kan dömas för brott mot tystnadsplikt.

Regleringens syfte, grundläggande fri- och rättigheter samt beredningen

Av propositionen framgår att 2023 års insynskommitté ansåg att det är osäkert om regleringen är förenlig med Europakonventionens regler om föreningsfrihet. Även flera remissinstanser anser att förslaget kan ifrågasättas utifrån grundlagarna och Europakonventionen.

Lagrådet anser att den föreslagna regleringen inte är ägnad att tillgodose syftena bakom förslaget. Under alla förhållanden måste det enligt Lagrådet

ifrågasättas om nyttan med regleringen står i proportion till det besvär och de kostnader som en lojal tillämpning av regleringen skulle medföra för organisationerna. Mot denna bakgrund anser Lagrådet att förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Vidare framgår av propositionen att den föreslagna regleringen enligt Lagrådet innebär att lagstiftaren försvårar för en organisation – en förening – att använda organisationens medel för opinionsmässiga ändamål. Lagrådet anser att det är uppenbart att förslaget innebär en inskränkning i föreningsfriheten i Europakonventionens bemärkelse. Lagrådet anser vidare att det är osäkert om förslaget är förenligt med Europakonventionen men att det dock inte framstår som så klart oförenligt med konventionen att det ger Lagrådet anledning att avstyrka förslaget på den grunden. Lagrådet anser att den föreslagna regleringen inte, i formell mening, kan anses strida mot regeringsformen.

Regeringen anför i propositionen att skyddet för föreningsfriheten gäller gentemot det allmänna, inte i förhållande till enskilda. Regler eller förbud som är av rent civilrättslig karaktär begränsar alltså inte föreningsfriheten enligt regeringsformen (prop. 1975/76:209 s. 113 och 140). Ett exempel på en civilrättslig regel skulle t.ex. kunna vara en regel om att ett beslut av en förening att medlemmarna ska anslutas till ett politiskt parti ska förklaras ogiltigt av domstol efter klander av någon medlem. En regel om att ett sådant beslut innebär en straffbar inskränkning av medlemmarnas politiska frihet är däremot en offentligrättslig regel. Även föreskrifter om att en viss verksamhet står under tillsyn av en myndighet är offentligrättsliga.

Vidare anför regeringen att en reglering om frivillighet inte kan anses utgöra en begränsning av föreningsfriheten enligt regeringsformen så länge den inte ges offentligrättsliga inslag, t.ex. ett bötesbelagt förbud mot att lämna bidrag för partipolitiska ändamål. Regeringens bedömning är att regleringen med den föreslagna utformningen utgör en rent civilrättslig reglering. Den bedöms därför inte utgöra en begränsning av föreningsfriheten enligt regeringsformen.

När det gäller Europakonventionen anför regeringen att syftet med den nu föreslagna regleringen är att säkerställa att en enskild eller arbetsgivare som är medlem i en organisation på arbetsmarknaden inte mot sin vilja ska behöva acceptera att organisationen lämnar bidrag till partier och kandidater som utgår som en andel av dennes medlemsavgift. Den föreslagna regleringen innebär inte att friheten att bilda en arbetsmarknadsorganisation begränsas eller att de förbund som berörs hindras från att ge bidrag till ett eller flera politiska partier. Regeringen delar inte Lagrådets bedömning att förslagen innebär att organisationerna påförs villkor som försvårar genomförandet av beslut om att ge sådana bidrag, i vart fall inte på sådant sätt att det medför några reella begränsningar av arbetsmarknadsorganisationers rätt att verka för gemensamma ändamål. Det bör dock framhållas att syftet med den föreslagna regleringen är att tillgodose ett angeläget samhälleligt behov. De olägenheter som regleringen kan ge upphov till för organisationerna, främst i form av viss

ökad administration och vissa ökade kostnader, står i proportion till det syfte som regleringen ska tillgodose. Sammantaget bedömer regeringen att regleringen är förenlig med Europakonventionen.

Vidare framgår av propositionen att Lagrådet lämnat kritiska synpunkter på beredningen av förslaget, men anser att beredningskravet i 7 kap. 2 § regeringsformen får anses uppfyllt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya lagen med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål föreslås träda i kraft den 1 juli 2027. Regeringen bedömer att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4151 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkas avslag på regeringens förslag till en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

Motionärerna anför att det är tveksamt om det är förenligt med regeringsformen och internationella konventioners skydd för föreningsfriheten att införa ett krav på samtycke från enskilda medlemmar när organisationer på arbetsmarknaden använder en del av medlemsavgiften för att stödja ett parti ekonomiskt.

I motionen framhålls att det inte är statens sak att underkänna den representativa demokratiska ordningen i vilken föreningar fattar beslut. Det är en väl fungerande ordning som utgör en grundläggande del i den föreningsfrihet vi har i landet och som i det längsta bör värnas. En reglering som pekar ut att vissa delar av en föreningsverksamhet ska omfattas av andra regler än övriga riskerar att öppna en dörr som kan ge långtgående konsekvenser och är på inget sätt proportionerlig till det problem som regeringen vill lösa.

Motionärerna noterar att 2023 års insynskommitté kom fram till att förslaget inte borde genomföras, och kommittén redovisade det därför endast som en del av sina överväganden. Även tidigare utredningar har dragit samma slutsats. Motionärerna noterar vidare att Lagrådet anser att underlaget för lagförslaget framstår som bräckligt.

Malin Björk m.fl. (C) yrkar i kommittémotion 2025/26:4184 avslag på regeringens förslag till en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

Motionärerna anför att det är tveksamt om regeringens förslag om en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål uppnår det angivna syftet, nämligen att säkerställa att bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna ska vara frivilliga för medlemmarna. Vidare anser motionärerna att skyddet för föreningsfriheten väger tyngre än de inskränkningar som förslaget medför, och som dessutom är mer långtgående än nödvändigt.

Vidare anför motionärerna att endast ett mindre antal remissinstanser yttrat sig över förslaget om en ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål. Det är enligt motionärerna inte förvånande, eftersom regeringen inte särskilt uppmanade remissinstanserna att yttra sig i denna fråga och kommittén inte fann skäl för att införa en sådan lag. Motionärerna finner det anmärkningsvärt att beredningen av en sådant här lagförslag skötts på detta undermåliga sätt och instämmer i vad Lagrådet konstaterat om att underlaget för lagförslaget är bräckligt.

Motionärerna anför vidare att de föreslagna reglerna inte är förenade med några sanktioner och det kommer att vara enkelt för den organisation som så önskar att kringgå regleringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det krävs lagändringar för att i ännu högre grad än i dag tillgodose allmänhetens intresse av insyn i politiska processer.

När det gäller insynslagen är det som regeringen framhåller en viktig utgångspunkt att allmänheten har ett berättigat intresse av att få information om vilka finansiella intressen som har kopplingar till partier och kandidater. Vidare är det angeläget att förbudet mot anonyma bidrag i möjligaste mån ska utformas så att det inte går att kringgå, och det är även principiellt viktigt att införa ett förbud mot utländska bidrag. Utskottet anser att lagförslaget om ändringar i insynslagen är väl avvägt och ställer sig bakom förslaget.

Utskottet delar även regeringens bedömning att det finns skäl att införa en reglering med krav på transparens för lobbyisters kontakter med politiska beslutsfattare. Syftet är att möjliggöra insyn i kommunikationen med politiska beslutsfattare. Utskottet ställer sig därför även bakom förslaget om en ny lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut och de överväganden som redovisas i propositionen.

Utskottet delar vidare regeringens bedömning att övervägande skäl talar för en reglering om insyn och frivillighet för enskilda medlemmar när organisationer på arbetsmarknaden lämnar bidrag för partipolitiska ändamål. Som framhålls i propositionen måste vikt läggas vid den enskildes politiska självbestämmanderätt och den särställning som arbetsmarknadens organisationer har i samhället. Det finns i svensk rätt inte några regler som ger enskilda medlemmar möjlighet att med rättslig verkan gentemot en förening förklara vad medlemsavgiften får eller inte får användas till. Sådana frågor avgörs i stället av föreningens stadgar och genom majoritetsbeslut i den ordning som stadgarna och allmänna föreningsrättsliga regler föreskriver. Som anges i propositionen innebär införandet av en reglering om frivillighet en principiell nyhet i svensk rätt. Under framtagandet av regleringen och vid beredningen av densamma har det övervägts och ifrågasatts om regleringen tillgodoser syftena bakom förslaget. Det har även ifrågasatts om förslaget är proportionerligt och om det är förenligt med skyddet för föreningsfriheten.

Utskottet ställer sig bakom regeringens överväganden, och delar bedömningen att den föreslagna regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och internationella regler om föreningsfrihet.

Regeringens beredning vid framtagandet av propositionen i denna del har vidare ifrågasatts. Enligt utskottet finns det dock inte skäl att vidta ytterligare beredningsåtgärder. Utskottet anser alltså att underlaget är tillräckligt för att fatta beslut.

Sammantaget anser utskottet att riksdagen bör anta lagförslagen i propositionen, med en mindre redaktionell ändring i insynslagen, och avslå motionsyrkandena.

Reservation

Ökad insyn i politiska processer (S, V, C, MP)

av Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Jessica Wetterling (V), Muharrem Demirok (C), Jan Riise (MP) och Peter Hedberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) antar regeringens förslag till
 1. lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut,
 2. lag om ändring i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier, med den ändringen att 32 § ska bestå av ett enda stycke.
- b) avslår regeringens förslag till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:258 punkterna 1 och 3 samt motionerna

2025/26:4151 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och

2025/26:4184 av Malin Björk m.fl. (C) samt

avslår proposition 2025/26:258 punkt 2.

Ställningstagande

I frågan om att införa ett krav på samtycke från enskilda medlemmar när organisationer på arbetsmarknaden använder en del av medlemsavgiften för att stödja ett parti ekonomiskt är det vår uppfattning att det är tveksamt om detta är förenligt med regeringsformen och internationella konventioners skydd för föreningsfriheten.

2023 års insynskommitté bedömde att det inte bör införas några särskilda krav på att ge möjlighet till samtycke från enskilda medlemmar när det gäller bidrag från organisationer på arbetsmarknaden till partier eller kandidater. Det finns i dag en mycket god transparens kring de bidrag som fackförbunden skänker till politiska partier. Uppgifter om de bidrag som lämnas finns att tillgå i de rapporter som partierna lämnar till Kammarkollegiet.

Vi vill framhålla att det inte är statens sak att underkänna den representativa demokratiska ordningen i vilken föreningar fattar beslut. Det är en väl fungerande ordning som utgör en grundläggande del i den föreningsfrihet vi har i landet och som i det längsta bör värnas. En reglering som pekar ut att vissa delar av en föreningsverksamhet ska omfattas av andra regler än övriga riskerar att öppna en dörr som kan ge långtgående konsekvenser och är på inget sätt proportionerlig till det problem som regeringen vill lösa.

Vi anser att skyddet för föreningsfriheten väger tyngre än de inskränkningar som förslaget medför, och som dessutom är mer långtgående än nödvändigt.

Det kan vidare ifrågasättas om den föreslagna lagen uppnår det angivna syftet, nämligen att säkerställa att bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna ska vara frivilliga för medlemmarna. Även Lagrådet ifrågasätter om regleringen tillgodoser syftena med förslaget och om det är proportionerligt och anser mot denna bakgrund att förslaget inte bör läggas till grund för lagstiftning.

Den nya lagen uppges syfta till att säkerställa att bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna ska vara frivilliga för medlemmarna. De nya reglerna är dock inte förenade med några sanktioner, och det kommer att vara enkelt för den organisation som så önskar att kringgå regleringen. Ett annat syfte med lagen uppges vara att en medlem i en arbetsmarknadsorganisation ska kunna uttrycka att denne motsätter sig att organisationen lämnar penningbidrag till ett politiskt parti. Men enligt lagförslaget ska medlemmens förklaring inte lämnas till organisationen utan till en revisor, som inte ska vidarebefordra andra uppgifter till organisationen än uppgift om det antal förklaringar som har lämnats. En medlems missnöje med ett beslut om bidrag kommer därför inte att nå fram till organisationen annat än som en anonymiserad uppgift om antalet förklaringar som har lämnats.

När det gäller beredningen av förslaget noterar vi att endast ett mindre antal remissinstanser yttrat sig över förslaget. Av Lagrådets yttrande framgår att förslaget i kommitténs betänkande inte togs upp under rubriken författningsförslag. Vi delar Lagrådets bedömning att det hade varit önskvärt att regeringen särskilt hade uppmanat remissinstanserna att yttra sig även i denna fråga.

Vi anser mot denna bakgrund att riksdagen bör avslå förslaget till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:258 Ökad insyn i politiska processer:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier.

Följdmotionerna

2025/26:4151 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen avslår regeringens förslag till ny lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

2025/26:4184 av Malin Björk m.fl. (C):

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut

Härigenom föreskrivs följande.

Syftet med lagen

1 § Syftet med lagen är att trygga allmänhetens insyn i kommunikation med syfte att påverka politiska beslut.

Ord och uttryck i lagen

2 § Med *påverkanskommunikation* avses i lagen att en fysisk eller juridisk person har kontakt med en politisk beslutsfattare eller en medarbetare till en politisk beslutsfattare, i syfte att påverka beredning eller beslut i ett ärende hos riksdagen eller regeringen, för att främja ett visst intresse eller utfall.

Med påverkanskommunikation avses även att på uppdrag ge råd eller stöd till någon som har eller avser att ha sådan kontakt.

Påverkanskommunikationen ska anses bedrivas av en juridisk person eller en enskild näringsidkare om den fysiska person som har kontakten eller ger råd eller stöd

1. är företrädare för eller anställd av den juridiska personen eller anställd av den enskilda näringsidkaren, och

2. bedriver påverkanskommunikation i denna egenskap.

3 § Med *politisk beslutsfattare* avses i lagen

1. riksdagsledamot, och

2. statsråd.

Med *medarbetare till politisk beslutsfattare* avses i lagen

1. politisk sekreterare till riksdagsledamot eller annan som arbetar i en partigrupps kansli i riksdagen,

2. anställd i Riksdagsförvaltningen,

3. statssekreterare, politiskt sakkunnig eller annan arbets- eller uppdragstagare i Regeringskansliet, och

4. särskild utredare, ordförande eller annan ledamot i kommitté som har tillkallats av regeringen och har ett utredningsuppdrag, samt sekreterare i utredningen eller kommittén.

Skyldighet att anmäla sig för registrering

4 § En juridisk person eller en enskild näringsidkare som bedriver påverkanskommunikation ska anmäla sig för registrering.

5 § Anmälningsskyldigheten enligt 4 § gäller inte om påverkanskommunikationen bedrivs av

1. en enskild näringsidkare som har annat än omvärldsrelationer och kommunikation som huvudsaklig verksamhet,

2. en myndighet eller ett offentligt styrt organ som inte är ett offentligt företag inom ramen för dess uppdrag,

3. en annan stat, Europeiska unionen eller en mellanstatlig organisation inom ramen för internationellt samarbete eller sedvanliga diplomatiska relationer, eller

4. ett politiskt parti som har mandat i riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet, eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier eller enligt 4 kap.

29 och 30 §§ kommunallagen (2017:725), eller en sidoorganisation till ett sådant parti.

Anmälningsskyldigheten enligt 4 § gäller inte heller om den påverkanskommunikation som bedrivs avser

1. sedvanliga kontakter inom ramen för myndighetsärenden,

2. deltagande i arbetsgrupp, utredning eller liknande, som har tillsatts av regeringen, Regeringskansliet, riksdagens utskott eller riksdagsstyrelsen och där deltagandet dokumenteras med möjlighet för allmänheten att ta del av dokumentationen,

3. sådan juridisk rådgivning som omfattas av advokats eller advokats biträdes tystnadsplikt enligt lag, eller

4. kontakter vars röjande kan utgöra ett hot mot rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet eller enskilds säkerhet till liv eller hälsa.

Anmälningsskyldigheten enligt 4 § gäller dessutom inte om påverkanskommunikationen sker på uppdrag av annan och denne inte är anmälningsskyldig.

6 § Anmälan för registrering ska lämnas in till Kammarkollegiet senast 30 dagar efter den dag då den som är anmälningsskyldig enligt 4 § började bedriva påverkanskommunikation.

Anmälan ska innehålla uppgifter om

1. namn,

2. organisationsnummer eller, om sådant inte finns, personnummer,

3. postadress, e-postadress, telefonnummer eller motsvarande kontaktuppgifter,

4. verksamhetsområde och en allmän beskrivning av verksamheten, och

5. datum då den anmälningsskyldige började bedriva påverkanskommunikation.

7 § Kammarkollegiet ska registrera den som har gjort en anmälan enligt 6 §.

Om de förhållanden som ligger till grund för uppgifterna som anges i 6 § andra stycket ändras ska den registrerade snarast möjligt anmäla detta till Kammarkollegiet.

Om den registrerade inte längre uppfyller kraven för anmälningsskyldighet enligt 4 § får den anmäla det till Kammarkollegiet. Myndigheten ska då avregistrera den registrerade efter det innevarande kalenderårets utgång och sedan den registrerade har lämnat redovisning enligt 8 § för det kalenderåret.

Skyldighet att redovisa påverkanskommunikation

8 § Den registrerade ska lämna redovisning om sin påverkanskommunikation. Redovisningen ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 1 juni för perioden januari–april, senast den 1 oktober för perioden maj–augusti och senast den 1 februari för perioden september–december.

9 § En redovisning om påverkanskommunikation enligt 8 § ska innehålla uppgift om ämnen för den registrerades påverkanskommunikation under den period som redovisningen gäller och, i fråga om varje ämne, uppgift om

1. namn på den eller de politiska beslutsfattare med vilka kontakter har skett eller uppgift om departement, enhet, utskott eller motsvarande för den eller de medarbetare till politisk beslutsfattare med vilka kontakter har skett, och

2. huvudsakliga sätt att hålla kontakt och kontakternas ungefärliga omfattning.

Om påverkanskommunikationen har skett på uppdrag av annan ska detta anges i redovisningen. I fråga om uppdragsgivaren ska de uppgifter som framgår av 6 § andra stycket 1 och 2 anges. En registrerad som endast har gett råd eller stöd till annan behöver inte ange de uppgifter som framgår av första stycket 1 och 2.

Redovisningen behöver inte innehålla uppgift om sådan påverkanskommunikation som avses i 5 § första och andra stycket.

10 § Om den registrerade inte har bedrivit någon påverkanskommunikation under den period som redovisningen gäller, ska detta anges i redovisningen.

11 § Den redovisning som enligt 8 § ska lämnas in till Kammarkollegiet senast den 1 februari ska, utöver de uppgifter som anges i 9 §, innehålla följande uppgifter om det föregående kalenderåret:

1. antalet personer som har deltagit i påverkanskommunikation samt antalet årsarbetskrafter som använts för påverkanskommunikation och kostnader för dem,

2. kostnader för inköpta tjänster bestående i påverkanskommunikation, och

3. kostnader för marknadsföring, representation samt andra kostnader i samband med påverkanskommunikation.

Om påverkanskommunikation har skett på uppdrag av annan ska uppgift även lämnas om omsättningen för sådan verksamhet.

Hur anmälan och redovisning ska lämnas in

12 § En anmälan enligt 6 § och en redovisning enligt 8 § ska lämnas in elektroniskt till Kammarkollegiet. Kammarkollegiet får i enskilda fall besluta om undantag från detta.

Anmälan eller redovisningen ska skrivas under av en behörig företrädare för den juridiska person som är anmälningsskyldig enligt 4 §. En enskild näringsidkare ska skriva under sin anmälan eller redovisning.

När en anmälan eller en redovisning lämnas in elektroniskt, ska den undertecknas med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i

artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Offentliggörande

13 § Kammarkollegiet ska göra uppgifter i anmälningar om registrering, i anmälningar om ändrade förhållanden och i redovisningar om påverkanskommunikation tillgängliga för allmänheten på sin webbplats. På samma sätt ska uppgifter om beslut om föreläggande vid vite enligt 16 § göras tillgängliga. Kammarkollegiet får även publicera invändningar mot uppgifter i en redovisning enligt 8 § från den som uppgiften rör.

Tillsyn

14 § Kammarkollegiet utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

15 § Om inkomna uppgifter eller andra omständigheter ger särskild anledning till det, ska Kammarkollegiet utreda om

1. den som enligt denna lag är skyldig att göra anmälan för registrering, anmäla ändring av uppgifter eller lämna redovisning om påverkanskommunikation inte har gjort det i föreskriven tid,

2. uppgifter i en anmälan om registrering, i en anmälan om ändring av uppgifter eller i en anmälan om att den registrerade inte längre uppfyller kraven för anmälningskyldighet är bristfälliga eller felaktiga, eller

3. uppgifter i en redovisning om påverkanskommunikation är bristfälliga eller felaktiga.

16 § Kammarkollegiet får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att den som bedriver påverkanskommunikation ska fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Förelägganden som riktar sig till en myndighet eller ett offentligt styrt organ som inte är ett offentligt företag får dock inte förenas med vite.

Överklagande

17 § Ett beslut om föreläggande som är förenat med vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Den som före ikraftträdandet bedriver påverkanskommunikation får, trots 6 §, ge in en anmälan för registrering till Kammarkollegiet senast 60 dagar efter dagen för ikraftträdandet och behöver inte i anmälan ange datum för när påverkanskommunikation började bedrivas.

2 Förslag till lag med bestämmelser om arbetsmarknadsorganisationers bidrag för partipolitiska ändamål

Härigenom föreskrivs följande.

Syftet med lagen

1 § Syftet med lagen är att säkerställa att bidrag för partipolitiska ändamål som utgår som en andel av medlemsavgifterna i en organisation på arbetsmarknaden är frivilliga för den enskilde medlemmen.

Ord och uttryck i lagen

2 § I lagen avses med

– *organisation på arbetsmarknaden*: en organisation på förbunds nivå som utgör en sådan sammanslutning av arbetstagare eller arbetsgivare som avses i 6 § första stycket lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet,

– *bidrag för partipolitiska ändamål*: en prestation i form av pengar som helt eller delvis utan någon motprestation ges till en mottagare som är skyldig att lämna redovisning enligt 3–5 §§ lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier eller till en person som kandiderar i val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet,

– *revisor*: en auktoriserad revisor enligt 2 § 2 revisorslagen (2001:883) eller ett registrerat revisionsbolag enligt 2 § 5 samma lag.

Förklaring från medlem

3 § En enskild medlem i en organisation på arbetsmarknaden som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål har rätt att när som helst avge en förklaring om att dennes medlemsavgift inte får användas för sådana bidrag. En sådan förklaring gäller tills vidare och kan när som helst återkallas av medlemmen.

En förklaring eller återkallelse ska ställas till den revisor som organisationen har utsett enligt 4 § första stycket 1.

Organisationens och revisorns skyldigheter

4 § En organisation på arbetsmarknaden som lämnar bidrag för partipolitiska ändamål ska

1. ge en revisor i uppdrag att ta emot och behandla sådana förklaringar och återkallelser som avses i 3 §,

2. kontinuerligt informera sina medlemmar om deras rätt att lämna sådana förklaringar och återkallelser som avses i 3 §, och

3. sätta ned bidrag som utgår som en andel av medlemsavgifterna proportionellt i förhållande till antalet medlemmar som har avgett en förklaring enligt 3 §.

Ett registrerat revisionsbolag som åtar sig ett uppdrag enligt första stycket 1 ska utse en auktoriserad revisor verksam i bolaget att vara huvudansvarig.

En revisor som enligt första stycket 1 har fått i uppdrag att ta emot och behandla förklaringar och återkallelser ska årligen och på begäran av orga-

nisationen lämna uppgift till organisationen om hur många medlemmar som har avgett en förklaring enligt 3 §.

5 § Om ett meddelande som innehåller en förklaring eller återkallelse enligt 3 § har ställts till organisationen ska meddelandet snarast möjligt och, om det är möjligt, utan att mottagaren tar del av uppgifter om avsändarens identitet vidarebefordras till den revisor som avses i 4 § första stycket 1.

Behandling av personuppgifter

6 § För att utföra sin uppgift enligt 4 § tredje stycket får en revisor föra ett register där det framgår vilka medlemmar som har avgett en förklaring enligt 3 §. En medlem som återkallar sin förklaring eller som upphör att vara medlem i organisationen ska snarast möjligt avregistreras. Uppgifter som visar att medlemmen tidigare har avgett en förklaring får därefter inte behandlas.

En revisor får behandla personnummer samt personuppgifter som avslöjar politiska åsikter eller medlemskap i fackförening, endast om det är nödvändigt för att revisorn ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller med anledning av att en annan revisor ska överta uppdraget eller att uppdraget upphör av andra skäl.

Revisorn är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som behövs med anledning av uppdraget.

Tystnadsplikt

7 § Den som vid hantering enligt bestämmelserna i denna lag tar del av uppgift som kan avslöja identiteten på den som är medlem i en arbetstagarorganisation eller som har avgett en förklaring eller återkallelse enligt 3 § får inte obehörigen röja uppgiften.

Tystnadsplikten enligt första stycket gäller för en revisor även i förhållande till uppdragsgivaren.

I 20 kap. 3 § brottsbalken finns bestämmelser om straffansvar för den som bryter mot tystnadsplikten enligt denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:90) om insyn i finansiering av partier

dels att 2, 3, 5–14, 16–27, 31–33 och 37 §§ och rubrikerna närmast före 3, 6, 9, 11, 23 och 24 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 9 a, 11 a, 11 b, 11 c, 11 d, 21 a, 22 a, 22 b och 23 a §§, och närmast före 21 a, 22 a och 22 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

I lagen avses med

parti: ett parti som deltar eller har deltagit i val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet,

ledamot: en ledamot av riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet,

ersättare för ledamot: en ersättare för en ledamot av riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet,

bidrag: prestationer i form av pengar, varor, tjänster och annat som har tagits emot helt eller delvis utan någon motprestation med undantag för sedvanligt frivilligt arbete och sedvanliga gratistjänster,

bidragsgivare: den som har lämnat ett bidrag i syfte att det ska komma ett parti eller sidosorganisation till parti, en ledamot, en ersättare för ledamot eller en valkandidat tillhanda, eller med vetskap om att så kommer att ske, oavsett om bidraget har förmedlats av någon annan än den som lämnat bidraget,

uppgift om bidragsgivarens identitet: uppgift om namn och antingen personnummer eller organisationsnummer eller adress,

uppgift om långivarens identitet: uppgift om namn och antingen personnummer eller organisationsnummer eller adress,

anonymt bidrag: ett bidrag från någon vars identitet mottagaren inte känner till och inte heller utan betydande svårighet kan ta reda på, och

anonymt bidrag: ett bidrag från någon vars identitet mottagaren inte känner till och inte heller utan betydande svårighet kan ta reda på,

utländskt bidrag: ett bidrag från en fysisk person som inte är svensk

¹ Senaste lydelse 2019:982.

medborgare eller folkbokförd i Sverige eller från en juridisk person som inte är svensk, och

prisbasbelopp: det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som gäller vid utgången av det räkenskapsår eller kalenderår som avses i 6 §.

Skyldighet att redovisa intäkter

Vilka som ska lämna intäktssredovisning och vad den ska avse

3 §
Ett parti ska redovisa hur det har finansierat sin verksamhet. Av redovisningen ska det tydligt framgå vilka medel som har kommit in till verksamheten och varifrån medlen kommer (*intäktssredovisning*).

Intäktssredovisningen ska avse partiets verksamhet och verksamhet som bedrivs i sidoorganisationer till partiet. Om verksamheten bedrivs genom flera ideella föreningar, ska varje sådan förening lämna *intäktssredovisning* om sin verksamhet.

5 §
En ledamot eller en ersättare för en ledamot ska lämna *intäktssredovisning* om sin verksamhet som valkandidat, ledamot eller ersättare för en ledamot.

Skyldighet att redovisa intäkter, kostnader, tillgångar och skulder

Vilka som ska lämna en redovisning och vad den ska avse

3 §
Ett parti ska lämna en särskild redovisning enligt bestämmelserna i denna lag. Av redovisningen ska det tydligt framgå vilka medel som har kommit in till verksamheten, varifrån medlen kommer och vad de har använts till.

Redovisningen ska avse partiets verksamhet och verksamhet som bedrivs i sidoorganisationer till partiet. Om verksamheten bedrivs genom flera ideella föreningar, ska varje sådan förening lämna en *redovisning* om sin verksamhet.

5 §
En ledamot eller en ersättare för en ledamot ska lämna en *redovisning* om sin verksamhet som valkandidat, ledamot eller ersättare för en ledamot.

Tidsperioden för en *intäktsredovisning*

En *intäktsredovisning* ska avse räkenskapsår, om den som ska lämna redovisningen är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078). I annat fall ska *intäktsredovisningen* avse kalenderår.

Ett parti ska lämna *intäktsredovisning* för det räkenskapsår eller kalenderår då partiet deltar i val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet.

Ett parti som har mandat i riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet ska lämna *intäktsredovisning* för samtliga räkenskapsår eller kalenderår som helt eller delvis sammanfaller med mandatperioden.

Ett parti som annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier eller får partistöd med stöd av 4 kap. 29 och 30 §§ kommunallagen (2017:725) ska lämna *intäktsredovisning* för varje räkenskapsår eller kalenderår under vilket det har betalats ut stöd.

Den som efter ett val har utsetts till ledamot eller ersättare för en ledamot ska lämna *intäktsredovisning* för det kalenderår då valet ägde rum samt för varje kalenderår eller del av kalenderår som han eller hon innehar uppdraget.

Tidsperioden för en *redovisning*

6 §

En *redovisning* ska avse räkenskapsår, om den som ska lämna redovisningen är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078). I annat fall ska *redovisningen* avse kalenderår.

7 §²

Ett parti ska lämna *en redovisning enligt 3 §* för det räkenskapsår eller kalenderår då partiet deltar i val till riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet.

Ett parti som har mandat i riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige eller Europaparlamentet ska lämna *en redovisning* för samtliga räkenskapsår eller kalenderår som helt eller delvis sammanfaller med mandatperioden.

Ett parti som annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier eller får partistöd med stöd av 4 kap. 29 och 30 §§ kommunallagen (2017:725) ska lämna *en redovisning* för varje räkenskapsår eller kalenderår under vilket det har betalats ut stöd.

8 §

Den som efter ett val har utsetts till ledamot eller ersättare för en ledamot ska lämna *en redovisning enligt 5 §* för det kalenderår då valet ägde rum samt för varje kalenderår eller del av kalenderår som han eller hon innehar uppdraget.

² Senaste lydelse 2019:982.

Förbud mot anonyma bidrag**Förbud mot anonyma och utländska bidrag**

9 §

Partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier får inte ta emot anonyma bidrag *till den del värdet överstiger 0,05 prisbasbelopp.*

Partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier får inte ta emot anonyma bidrag.

9 a §

Partier och deras sidoorganisationer, ledamöter och ersättare för ledamöter samt valkandidater för partier får inte ta emot utländska bidrag.

Utländska bidrag får dock tas emot om de är

1. mindre bidrag som är avsedda att täcka utgifter i samband med internationellt partipolitiskt samarbete, eller

2. bidrag från Europeiska unionens institutioner.

10 §

Om det har lämnats ett anonymt bidrag som inte får tas emot enligt 9 §, ska *den del av bidraget som överstiger 0,05 prisbasbelopp* betalas tillbaka till givaren. Om detta inte bedöms vara möjligt, ska *den delen* betalas in till Kammarkollegiet. Återbetalning eller inbetalning ska göras senast tre månader efter utgången av det räkenskapsår eller kalenderår då bidraget togs emot. Vid inbetalning till Kammarkollegiet ska uppgift lämnas om vilken ideell förening, ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som bidraget har lämnats till.

Om det har lämnats ett anonymt bidrag *eller ett utländskt bidrag* som inte får tas emot enligt 9 *eller 9 a §*, ska *bidraget* betalas tillbaka till givaren. Om detta inte bedöms vara möjligt, ska *det* betalas in till Kammarkollegiet. Återbetalning eller inbetalning ska göras senast tre månader efter utgången av det räkenskapsår eller kalenderår då bidraget togs emot. Vid inbetalning till Kammarkollegiet ska uppgift lämnas om vilken ideell förening, ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som bidraget har lämnats till.

Om sådan återbetalning eller inbetalning inte görs, ska bidraget anses ha tagits emot av den ideella förening, ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som bidraget har lämnats till.

Belopp som har betalats in till Kammarkollegiet tillfaller staten.

Intäktsredovisningen**Redovisningen****Vad en intäktsredovisning ska innehålla****Vad en redovisning ska innehålla**

11 §

En *intäktsredovisning* för en ideell förening inom ett parti eller för ett partis sidoorganisation ska innehålla uppgifter om storleken av

1. *stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,*

2. *stöd enligt lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer,*

3. *stöd enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen,*

4. *partistöd som har betalats till partiet med stöd av 4 kap. 29 och 30 §§ kommunallagen (2017:725),*

5. *statligt eller kommunalt stöd till en ungdomsorganisation,*

6. *medlemsavgifter,*

7. *intäkter från försäljningar och lotterier,*

8. *intäkter från insamlingar av kontanter,*

9. *bidrag från privatpersoner, företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder, och*

10. *övriga intäkter.*

Första stycket 8 och 9 gäller även för intäkter i en verksamhet som bedrivs i bolag eller i någon annan verksamhetsform, om den ideella förening som intäktsredovisningen avser har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Detsamma gäller för intäkter i en stiftelse som är knuten till den ideella föreningen. Sådana intäkter ska anges särskilt i intäktsredovisningen.

En *redovisning* för en ideell förening inom ett parti eller för ett partis sidoorganisation ska innehålla uppgifter om storleken av *föreningens samtliga intäkter och kostnader under tidsperioden för redovisningen samt värdet av dess tillgångar och skulder på tidsperiodens sista dag.*

11 a §

I redovisningen ska intäkterna delas upp i

- 1. stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier,*
- 2. stöd enligt lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer,*
- 3. stöd enligt lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen,*
- 4. partistöd som har betalats till partiet med stöd av 4 kap. 29 och 30 §§ kommunallagen (2017:725),*
- 5. statligt eller kommunalt stöd till en ungdomsorganisation,*
- 6. medlemsavgifter,*
- 7. intäkter från försäljningar och lotterier,*
- 8. intäkter från insamlingar av kontanter,*
- 9. bidrag från privatpersoner, företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder,*
- 10. finansiella intäkter, och*
- 11. övriga intäkter.*

Första stycket 8 och 9 gäller även för intäkter i en verksamhet som bedrivs i bolag eller i någon annan verksamhetsform, om den ideella förening som redovisningen avser har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Dessamma gäller för intäkter i en stiftelse som är knuten till den ideella föreningen. Sådana intäkter ska anges särskilt i redovisningen.

11 b §

I redovisningen ska kostnaderna delas upp i

- 1. externa kostnader,*
- 2. personalkostnader,*
- 3. finansiella kostnader, och*
- 4. övriga kostnader.*

Dessutom ska det anges hur mycket av samtliga kostnader som har avsett valkampanj under tidsperioden för redovisningen.

11 c §

I redovisningen ska tillgångarna delas upp i

- 1. anläggningstillgångar, och*
- 2. omsättningstillgångar.*

11 d §

I redovisningen ska skulderna delas upp i

- 1. lån från privatpersoner, företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder, och*
- 2. övriga skulder.*

12 §

En *intäktsredovisning* för en ledamot eller en ersättare för en ledamot ska innehålla uppgifter om storleken av sådana intäkter som avses i *11 § första stycket 7–9*.

En *redovisning enligt 5 §* ska innehålla uppgifter om storleken av sådana intäkter, *kostnader och skulder* som avses i *11 a § första stycket 7–9, 11 b § andra stycket och 11 d §*.

13 §

Intäkter som en ledamot eller en ersättare för en ledamot enbart förmedlar vidare till sitt parti ska redovisas av partiet i partiets *intäktsredovisning*.

Intäkter som en ledamot eller en ersättare för en ledamot enbart förmedlar vidare till sitt parti ska redovisas av partiet i partiets *redovisning*.

14 §³

För intäkter från sådana lotterier som kräver licens enligt spellagen (2018:1138) ska antal lotter och pris per lott anges i *intäktsredovisningen*.

För intäkter från sådana lotterier som kräver licens enligt spellagen (2018:1138) ska antal lotter och pris per lott anges i *redovisningen*.

16 §

I *intäktsredovisningen* ska varje insamling av kontanter anges särskilt med uppgift om storleken av det insamlade beloppet och om tid och plats för insamlingen.

I *redovisningen* ska varje insamling av kontanter anges särskilt med uppgift om storleken av det insamlade beloppet och om tid och plats för insamlingen.

³ Senaste lydelse 2018:1149.

17 §

Ett bidrag som inte har lämnats i pengar ska redovisas till sitt verkliga värde.

En tjänst som har lämnats till någon utan mottagarens uttryckliga eller underförstådda samtycke behöver inte redovisas.

18 §

För bidrag som avses i 11 § första stycket 9 vars värde inte överstiger 0,005 prisbasbelopp ska summan av bidragen anges särskilt i intäktsredovisningen.

För bidrag som avses i 11 a § första stycket 9 vars värde inte överstiger 0,005 prisbasbelopp ska summan av bidragen anges särskilt i redovisningen.

19 §

För mottagna anonyma bidrag vars värde överstiger 0,005 men inte 0,05 prisbasbelopp ska antalet bidrag, storleken av varje bidrag och summan av bidragen anges särskilt i intäktsredovisningen.

För mottagna anonyma bidrag vars värde överstiger 0,005 prisbasbelopp ska antalet bidrag, storleken av varje bidrag och summan av bidragen anges särskilt i redovisningen.

20 §

För bidrag som avses i 11 § första stycket 9 vars värde överstiger 0,005 prisbasbelopp ska storleken av följande bidrag anges särskilt i intäktsredovisningen:

För bidrag som avses i 11 a § första stycket 9 vars värde överstiger 0,005 prisbasbelopp ska storleken av följande bidrag anges särskilt i redovisningen:

1. bidrag från privatpersoner,
2. bidrag från ideella föreningar inom partiet eller inom sidorganisationer till partiet, och
3. övriga bidrag från företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder.

21 §

För ett bidrag som avses i 20 § 1 eller 3 ska uppgift om bidragsgivarens identitet, vilket slags bidrag som har lämnats och bidragets storlek anges särskilt i intäktsredovisningen om bidragets värde överstiger 0,5 prisbasbelopp.

Om en bidragsgivare har lämnat flera bidrag under det räkenskapsår eller kalenderår som intäktsredovisningen avser, ska bidragen läggas samman och betraktas som ett enda bidrag i redovisningen.

För ett bidrag som avses i 20 § 1 eller 3 ska uppgift om bidragsgivarens identitet, vilket slags bidrag som har lämnats och bidragets storlek anges särskilt i redovisningen om bidragets värde överstiger 0,5 prisbasbelopp.

Om en bidragsgivare har lämnat flera bidrag under det räkenskapsår eller kalenderår som redovisningen avser, ska bidragen läggas samman och betraktas som ett enda bidrag i redovisningen.

Ett bidrag som har förmedlats av någon annan än bidragsgivaren ska anses lämnat när det har kommit den ideella föreningen, ledamoten, ersättaren för ledamot eller valkandidaten tillhanda. Ett sådant bidrag ska i redovisningen anges ha den form som det hade när bidraget lämnades.

Skyldighet att utreda bidragsgivarens identitet i vissa fall

21 a §

En ideell förening inom ett parti eller ett partis sidoorganisation eller en ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som tagit emot bidrag ska i vissa fall vara skyldig att utreda bidragsgivarens identitet, vilket slags bidrag som har lämnats, bidragets storlek och under vilket räkenskaps- eller kalenderår som bidraget lämnades. En sådan skyldighet ska gälla om det finns anledning att misstänka att

1. bidragsgivaren har lämnat bidrag av sådant slag och värde som avses i 21 § första och andra styckena, genom att delta i insamling av kontanter eller genom att lämna flera bidrag som inte överstiger 0,005 prisbasbelopp eller på annat sätt, eller

2. de uppgifter som mottagaren har om en bidragsgivares identitet inte är korrekta eller tillräckliga.

Första stycket gäller också bidrag som har lämnats till en sådan verksamhet som avses i 11 a § andra stycket. Den ideella förening som har ett bestämmande inflytande över verksamheten eller som är knuten till verksamheten är då skyldig att utreda saken enligt första stycket.

Om en utredning enligt första eller andra stycket inte genomförs eller om det inte med tillräcklig

säkerhet går att ta reda på de uppgifter som anges där, ska bidraget anses vara ett anonymt bidrag.

22 §

För övriga intäkter ska det i intäktsredovisningen anges vad intäkterna huvudsakligen avser.

För övriga intäkter ska det i redovisningen anges vad intäkterna huvudsakligen avser.

Kostnader

22 a §

För externa kostnader och övriga kostnader ska det i redovisningen anges vad kostnaderna huvudsakligen avser.

Skulder

22 b §

För lån från privatpersoner, företag, organisationer, föreningar och andra sammanslutningar samt stiftelser och fonder ska uppgift om långivarens identitet anges i redovisningen om lånets värde överstiger 0,5 prishasbelopp den sista dagen på det räkenskapsår eller kalenderår som redovisningen avser.

Vid bedömningen av lånets värde ska lån från samma långivare läggas samman och betraktas som ett enda lån.

Yttrande av revisor**Yttrande av revisor eller särskild granskare**

23 §

Om den som ska lämna intäktsredovisningen är skyldig att utse en revisor enligt stadgarna eller revisionslagen (1999:1079), ska intäktsredovisningen granskas av revisorn.

Granskningen ska avse om intäktsredovisningen har upprättats i enlighet med 3–22 §§. Granskningen ska vara så ingående och

Om den som ska lämna en redovisning enligt 3 § är skyldig att utse en revisor enligt stadgarna eller lag, ska redovisningen granskas av revisorn.

Om den som ska lämna redovisningen inte är skyldig att utse en revisor enligt stadgarna eller lag ska redovisningen

omfattande som god revisionssed kräver.

Revisorn ska lämna ett skriftligt yttrande över granskningen. Yttrandet ska fogas till intäktsredovisningen.

granskas av en särskild granskare, som utses av den som ska lämna redovisningen. Detta gäller inte en redovisning som lämnas av en ledamot eller en ersättare för en ledamot.

23 a §

Granskningen enligt 23 § ska avse om redovisningen har upprättats i enlighet med 3–22 b §§. Granskningen ska vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

Revisorn eller den särskilda granskaren ska lämna ett skriftligt yttrande över granskningen. Yttrandet ska fogas till redovisningen.

När och hur en intäktsredovisning ska ges in

När och hur en redovisning ska ges in

24 §

En intäktsredovisning ska ges in till Kammarkollegiet och ha kommit in till kollegiet senast den 1 juli året efter det räkenskapsår eller kalenderår som redovisningen avser.

Om någon utses till ledamot eller ersättare för en ledamot senare än den 1 april året efter valåret, ska han eller hon i stället ge in sin intäktsredovisning för det kalenderår då valet ägde rum inom tre månader från det att han eller hon utsågs.

En redovisning enligt 3 eller 5 § ska ges in till Kammarkollegiet och ha kommit in till kollegiet senast den 1 juli året efter det räkenskapsår eller kalenderår som redovisningen avser.

Om någon utses till ledamot eller ersättare för en ledamot senare än den 1 april året efter valåret, ska han eller hon i stället ge in sin redovisning för det kalenderår då valet ägde rum inom tre månader från det att han eller hon utsågs.

25 §

En ideell förening på central nivå inom ett parti som har mandat i riksdagen eller Europaparlamentet eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier ska alltid ge in en intäktsredovisning enligt 24 §. Detsamma gäller för en ideell förening på central nivå inom ett sådant partis sidoorganisation.

En ideell förening på central nivå inom ett parti som har mandat i riksdagen eller Europaparlamentet eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier ska alltid ge in en redovisning enligt 24 §. Detsamma gäller för en ideell förening på central nivå inom ett sådant partis sidoorganisation.

Övriga ideella föreningar inom partier och deras sidoorganisationer behöver inte ge in någon *intäktsredovisning* om summan av de *belopp* som ska redovisas understiger 0,5 prisbasbelopp, sedan avdrag har gjorts för offentligt stöd som avses i 11 § första stycket 1–5, medlemsavgifter som avses i 11 § första stycket 6 och bidrag från ideella föreningar inom partiet eller inom sidoorganisationer till partier som avses i 20 § 2. Detsamma gäller för ledamöter och ersättare för ledamöter.

Avdrag för medlemsavgifter får göras endast om avgiften har beslutats av den ideella föreningen i behörig ordning enligt föreningens stadgar och uppgår till högst 0,01 prisbasbelopp per medlem och år.

26 §

En *intäktsredovisning* ska skrivas under av behörig företrädare för den som är redovisningsskyldig enligt 3 §. *En ledamot eller en ersättare för en ledamot ska skriva under sin intäktsredovisning.*

Om en *intäktsredovisning* upprättas elektroniskt, ska den undertecknas med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

27 §

Kammarkollegiet ska göra *intäktsredovisningarna* tillgängliga för allmänheten på sin webbplats. Detta gäller dock inte för uppgifter om en bidragsgivares identitet som avses i 21 §, om bidragsgivaren är en fysisk person.

Övriga ideella föreningar inom partier och deras sidoorganisationer behöver inte ge in någon *redovisning* om summan av de *intäkter* som ska redovisas understiger 0,5 prisbasbelopp, sedan avdrag har gjorts för offentligt stöd som avses i 11 a § första stycket 1–5, medlemsavgifter som avses i 11 a § första stycket 6 och bidrag från ideella föreningar inom partiet eller inom sidoorganisationer till partier som avses i 20 § 2. Detsamma gäller för ledamöter och ersättare för ledamöter.

En *redovisning enligt 3 §* ska skrivas under av *en* behörig företrädare för den som är redovisningsskyldig. *En redovisning enligt 5 § ska skrivas under av en ledamot eller en ersättare för en ledamot.*

Om en *redovisning* upprättas elektroniskt, ska den undertecknas med en sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, i den ursprungliga lydelsen.

Kammarkollegiet ska göra *de redovisningar som har kommit in enligt 24 §* tillgängliga för allmänheten på sin webbplats. Detta gäller dock inte för uppgifter om en bidragsgivares *eller långgivares* identitet som avses i 21 *eller 22 b §*, om bidragsgivaren

Kammarkollegiet ska på sin webbplats också göra uppgifter tillgängliga om inbetalningar som har gjorts till myndigheten enligt 10 § avseende anonyma bidrag som inte får tas emot. Det ska framgå hur stort belopp som har betalats in och vilken ideell förening, ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som har gjort inbetalningen.

eller långgivaren är en fysisk person.

Kammarkollegiet ska på sin webbplats också göra uppgifter tillgängliga om inbetalningar som har gjorts till myndigheten enligt 10 § avseende anonyma bidrag eller utländska bidrag som inte får tas emot. Det ska framgå hur stort belopp som har betalats in och vilken ideell förening, ledamot, ersättare för en ledamot eller valkandidat som har gjort inbetalningen.

31 §

Om en anmälan från någon enskild eller andra omständigheter ger särskild anledning till det, ska Kammarkollegiet utreda om

1. någon som enligt denna lag är skyldig att ge in en *intäktsredovisning* inte har gjort det,

2. en *intäktsredovisning* är felaktig, eller

3. någon har tagit emot ett anonymt bidrag i strid med 9 och 10 §§.

1. någon som enligt denna lag är skyldig att ge in en *redovisning* inte har gjort det,

2. en *redovisning* är felaktig, eller

3. någon har tagit emot ett anonymt bidrag eller ett utländskt bidrag i strid med 9 eller 9 a § och 10 §.

32 §

Om en utredning enligt 31 § 1 visar att någon inte har gett in en *intäktsredovisning* inom föreskriven tid, ska en förseningsavgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som var skyldig att göra det.

Förseningsavgiften är

– 10 000 kr för en ideell förening på central nivå inom ett parti som har mandat i riksdagen eller Europaparlamentet eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier och för en ideell förening på central nivå inom ett sådant partis sidoorganisation,

– 2 500 kr för en annan ideell förening, och

– 500 kr för en ledamot och en ersättare för en ledamot.

Om en utredning enligt 31 § 1 visar att någon inte har gett in en *redovisning* inom föreskriven tid, ska en förseningsavgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som var skyldig att göra det.

33 §

Om en utredning enligt 31 § 2 visar att intäkter har utelämnats eller redovisats med för lågt belopp, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har lämnat *intäktsredovisningen*. Den särskilda avgiften ska tas ut med ett belopp

Om en utredning enligt 31 § 2 visar att intäkter, *kostnader, tillgångar eller skulder* har utelämnats eller redovisats med för lågt belopp, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har lämnat *redovisningen*. Den särskilda av-

som motsvarar de felaktigt eller icke redovisade *intäkterna*, dock högst 100 000 kr.

Om en utredning enligt 31 § 2 visar att uppgiftsskyldigheten i övrigt enligt 11 § *andra stycket*, 14, 16 eller 18–22 §§ inte har fullgjorts på ett korrekt sätt, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har lämnat *intäktsskyldigheten*. Den särskilda avgiften är

– 20 000 kr för en ideell förening på central nivå inom ett parti som har mandat i riksdagen eller Europaparlamentet eller annars får stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier och för en ideell förening på central nivå inom ett sådant partis sidorganisation, och

– 5 000 kr för en annan ideell förening, en ledamot och en ersättare för en ledamot.

Om en utredning enligt 31 § 3 visar att ett anonymt bidrag har tagits emot i strid med 9 och 10 §§, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har tagit emot bidraget. Den särskilda avgiften ska tas ut med ett belopp som är dubbelt så stort som *den del av det anonyma bidraget som överstiger 0,05 prisbasbelopp*.

giften ska tas ut med ett belopp som motsvarar *summan av* de felaktigt eller icke redovisade *beloppen*, dock högst 100 000 kr.

Om en utredning enligt 31 § 2 visar att uppgiftsskyldigheten i övrigt enligt 11 a § *andra stycket*, 11 b § *andra stycket*, 14, 16 eller 18–22 b §§ inte har fullgjorts på ett korrekt sätt, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har lämnat *redovisningen*. Den särskilda avgiften är

Om en utredning enligt 31 § 3 visar att ett anonymt bidrag *eller ett utländskt bidrag* har tagits emot i strid med 9 *eller 9 a §* och 10 §, ska en särskild avgift tas ut av den ideella förening eller fysiska person som har tagit emot bidraget. Den särskilda avgiften ska tas ut med ett belopp som är dubbelt så stort som det anonyma *eller utländska* bidraget.

37 §⁴

Kammarkollegiet får behandla personuppgifter som avslöjar politiska åsikter, om uppgifterna har lämnats i en *intäktsskyldigheten* eller annars är nödvändiga för att Kammarkollegiet ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.

Kammarkollegiet får behandla personuppgifter som avslöjar politiska åsikter, om uppgifterna har lämnats i en *redovisning enligt denna lag* eller annars är nödvändiga för att Kammarkollegiet ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2. Bestämmelserna i 11–14 §§, 16–21 §§ och 22 § i deras nya lydelse och den nya 23 a § tillämpas första gången på redovisning som avser kalenderåret 2028 eller det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av juni 2027.

⁴ Senaste lydelse 2018:92.